

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2018/19:23

Fredagen den 15 mars

---

§ 1 Val av första vice ordförande

EU-nämnden företog val av förste vice ordförande. Se protokoll
2018/19:23.

§ 2 Allmänna frågor (art. 50)
Statsrådet Hans Dahlgren
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor art. 50 den 19 november 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor art. 50 den 19 mars 2019

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statsrådet Hans Dahlgren med medarbetare välkommen hit. Vi börjar med Allmänna frågor, artikel 50, och återrapport från mötet i rådet den 19 november 2018.

Anf. 2 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Jag har inget att tillägga utöver den skriftliga rapporten.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för det.

Vi går vidare med information och samråd inför mötet i rådet den 19 mars 2019 och dagordningspunkt 3, Förberedelse av Europeiska rådet (art. 50) den 21 mars 2019.

Anf. 4 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Detta är en diskussionspunkt. Det ska inte fattas några beslut.

Efter det ordinarie mötet med allmänna rådet kommer alltså rådet att sammanträda i artikel-50-formatet, alltså utan brittiskt deltagande. Meningen är att vi ska förbereda Europeiska rådets hantering av brexitfrågan den 21 mars. Vi räknar med att det blir en diskussion som inleds med en lägesredovisning av vår chefsförhandlare Barnier.

Vad som hänt den här veckan har ju uppmärksammats mycket i medierna också. I måndags kväll kom Jean-Claude Juncker, kommissionspresidenten, överens med den brittiska premiärministern Theresa May om att man skulle göra några rättsligt bindande förtydliganden av det utträdesavtal som vi hade förhandlat fram i november i fjol. Detta avtal lades sedan fram i underhuset för omröstning i tisdags, tillsammans med förtydligandena. Det blev ändå en tydlig majoritet emot avtalet, för andra gången, om än denna gång en något mindre majoritet än första gången man röstade.

I onsdags röstade man igen. Nu gällde det frågan om man skulle acceptera att det blev ett avtalslöst utträde ur unionen, alltså en utkraschning, en hård brexit. Också detta avvisades, faktiskt i ganska kategoriska ordalag, inte bara för stunden, alltså den 29 mars, utan man sa nej till no deal också därefter.

I går kväll röstade man om ytterligare några element, däribland förslaget om ny folkomröstning. Det fick inte något stöd av parlamentet. Däremot blev det ett tydligt stöd med röstsiffrorna 412 mot 202, alltså en tydlig majoritet, för att nu söka en överenskommelse med EU om att senarelägga utträdet, som ju annars ska äga rum den 29 mars.

Jag får säga att inte heller detta beslut är särskilt kristallklart till sin innebörd. Det står där att om underhuset vid en tredje omröstning om utträdesavtalet – som kan äga rum den kommande veckan, kanske på tisdag eller på onsdag – skulle godkänna avtalet kommer man att begära en kort senareläggning, fram till den 30 juni, för att hinna med all teknisk lagstiftning som behövs för utträdet. Men då är liksom saken klar: Då blir det ett utträde under ordnade former. Men i beslutet som parlamentet ställde sig bakom i går kväll står det också som alternativ 2 att om utträdesavtalet inte godkänns nästa vecka kommer Europeiska rådet förmodligen att begära en tydlig motivering för ett uppskov, inte minst för att bestämma hur långt uppskivet ska vara. Dessutom står det tydligt att varje förlängning efter den 30 juni kommer att kräva att britterna också håller val till Europaparlamentet. Det valet hålls ju i maj.

Det är väl rätt klart att premiärministern genom dessa dubbla budskap vill sätta ett hårt tryck på ledamöterna i underhuset att vid en tredje omröstning rösta för avtalet, för att undvika att hela brexitprocessen fortsätter i ett ännu mer oförutsägbart skede framöver. Det kan ju hålla på i flera år.

Vad ska man då tycka om detta? Jag menar att för EU och Sverige är det en både allvarlig och oroande situation. Vi beklagar förstås att underhuset igen röstade nej till det avtal som vi har förhandlat fram med den brittiska regeringen. Det är ett bra avtal som ger klara besked till medborgare, företag och regeringar om vad som kommer att gälla.

Samtidigt är det välkommet att parlamentet tydligt har sagt att man inte vill ha ett utträde utan avtal. Underförstått vill man alltså fortsätta processen mot ett ordnat utträde. Det är bra. Men någon gång måste det också komma en positiv väg framåt. Om man inte röstar för någonting slutar det hela ändå förr eller senare med ett utträde utan avtal, och det är, som vi bedömer det, det sämsta tänkbara.

För själva utträdet är det avtal som vi har förhandlat fram det enda alternativet. Jag vill säga att EU har varit mycket tillmötesgående när det gäller att hitta vägar för att hjälpa britterna fram till ett brittiskt godkännande, med de legalt bindande instrumenten, möjligheter till skiljedomsförfarande och så vidare. Men det har uppenbarligen inte räckt. Min mening är väl att EU måste fortsätta på den här linjen och göra vad vi kan inom de ramar som unionen har, inklusive en öppenhet för att diskutera innehållet i den politiska deklARATIONEN om den framtida relationen. Vill britterna något annat än vad de hittills har sagt om sitt förhållande till EU framöver kan vi naturligtvis prata om den saken. Men själva utträdesfrågan är reglerad i avtalet, och det finns det ingen anledning att ändra på.

Vi får väl se om underhuset i veckan som kommer en tredje gång skulle avvisa avtalet. I så fall kommer EU nog att vara öppet för att förlänga förhandlingsperioden så länge som britterna har motiverade skäl för det som inte går emot EU:s intressen. Det är huvudständpunkten här, skulle jag föreställa mig.

Förlängningsfrågan är något som Europeiska rådet kommer att ta ställning till. Besluten kräver enhällighet bland de 27 kvarvarande medlemmarna. Statsministern får naturligtvis anledning att återkomma till den frågan när han samråder med er i EU-nämnden inför toppmötet. Det samrådet är väl på onsdag i nästa vecka.

Även om vi har god beredskap både nationellt i Sverige och på EU-nivå i Bryssel för ett avtalslöst utträde är det utan tvekan det sämsta alternativet, både när det gäller att hantera de omedelbara konsekvenserna – vad som händer dagen efter utträdet – och när det gäller vad detta betyder för den relation vi ska ha framöver mellan EU:s medlemsstater och det brittiska kungariket. Vi vill ju ha så goda förbindelser som möjligt med Storbritannien i framtiden, men grunden för detta blir mycket svårare att lägga om det blir en skilsmässa utan ett avtal.

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för utläggningen om artikel 50! Från Kristdemokraternas sida är vi överens med regeringen om att det är viktigt att vi försöker komma framåt på toppmötet och på de möten som kommer att äga rum framöver.

Det är lite osäkert vad som egentligen är den gordiska knuten. Är man oenig om huruvida man ska lämna EU eller inte, tycker man att avtalet är för dyrt och för dåligt, eller vad är det som är den gordiska knuten som ska lösas? Hjälper det verkligen att skjuta upp det hela?

Jag tror också att vi är överens om att vi helst vill ha ett ordnat utträde för våra svenska intressens bästa. Men man undrar ju vad som kan komma. Ger EU en signal till britterna om att vi är beredda att omförhandla avtalet om vi säger att vi vill förlänga fristen? Det är väl där man känner att det mesta hänger just nu.

Jag skulle gärna vilja ha lite kommentarer från statsrådet om detta.

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack för en intressant föredragning! Det är nästan så att man inte kan förbereda vad man ska säga dagen innan man ska till EU-nämnden, för man vet inte riktigt vad som har hänt under natten i den här frågan. Men vi håller med regeringen om vikten av att det blir ett ordnat utträde.

Det är klart att det måste finnas ett mandat att på bästa sätt hantera de här frågorna. Om nu britterna inte kan enas om vad de är överens om – de är egentligen bara överens om att de inte vill vara kvar – är det ett bekymmer. Då är det svårt för utomstående att hitta vägen fram i detta.

Men att göra något annat skulle ställa till det för både människor och företag, även om det finns en beredskap för det. Det är därför viktigt att vi fortsätter att driva att det blir ett ordnat utträde.

Anf. 7 TOMAS TOBÉ (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Jag vill bara uttrycka vårt stöd för regeringens arbete att göra allt för att undvika att vi hamnar i ett avtalslöst utträde. Det får gälla även i fortsättningen. Nu har väldigt mycket redan gjorts från Europeiska rådets sida, och man har redan varit väldigt kreativ vid det senaste mötet mellan Juncker och May, men om nya lösningar kommer upp på bordet tycker jag att det är viktigt att regeringen kan känna ett starkt stöd att vara den kraft som från svensk sida driver på för att vi till slut ska få ett utträde med ett avtal.

Vi är nu i ett läge där vi alla sitter och gissar. Men det skulle ändå vara intressant om statsrådet kunde resonera lite kring om den senaste tidens händelser har tagit oss något steg närmare en folkomröstning om ett avtal eller om själva huvudfrågan, som ju Désirée Pethrus tog upp.

Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag vill tacka för de inlägg som har gjorts till stöd för linjen att med all kraft försöka hitta en lösning som innebär ett utträde med ett avtal som reglerar förhållandena. Jag uppskattar de signalerna från de partiföreträdare som uttalat sig.

Désirée Pethrus frågar vad som är den gordiska knuten: Vad är det man vill? Ja, tänk om jag visste svaret på det! Problemet är ju att i den grupp som fattar de här besluten i underhuset finns egentligen tre konstellationer.

Det är en grupp som är för en hård brexit, som verkligen gärna ser ett utträde utan något som helst avtal där man inte behöver betala några pengar till EU och där man inte behöver bry sig om hur man ska reglera. Man vill vara på egen hand och så snart som möjligt sluta handelsavtal med andra länder och så vidare.

På den helt motsatta sidan finns de som tycker att det egentligen var ett galet beslut att över huvud taget ge sig in på att lämna Europeiska unionen och att hela den här processen har visat mervärdet med att vara medlem av unionen.

Så finns däremellan en inte obetydlig grupp som verkligen ställer upp på avtalet och tycker att det här är det bästa möjliga: Det är rätt att lämna EU, för det har det brittiska folket sagt i en folkomröstning, men vi behöver göra det under ordnade former och det här är det bästa möjliga. På den sidan står regeringschefen, men hon har inte ens hela sin egen regering med sig, utan det är splittringar.

Det är detta som har lett till att det blir så många nej och inte något riktigt ja. I går hörde vi brexitministern säga i slutet av underhusdebatten att det ska vara en diskussion den 26 mars, alltså direkt efter Europeiska rådet, med så kallade indikativa omröstningar. De skulle kunna visa vad som är en framkomlig väg, om det blir en majoritet för någonting. Men med det scenario vi nu ser med de tre grupperingarna är det inte säkert att det blir något som vinner fullt stöd.

Då kommer vi till Tomas Tobés fråga om folkomröstning. Labourpartiet har nu som sin officiella politik att vara för en ny folkomröstning. Men i omröstningen i går om en ny folkomröstning lade en majoritet av Labourpartiet ned sina röster. Några röstade ja, några röstade nej, men de allra flesta avstod, naturligtvis även av andra politiska skäl. Jag vågar alltså inte hålla någon slant ens på det alternativet framöver.

Det blir förstås en intressant diskussion i Europeiska rådet, men den bör ju föregås av att vi på EU-sidan får höra något mer från britterna om vad de egentligen vill utnyttja den här förlängningen till. Det har vi ännu inte hört.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Det finns en punkt som heter Övriga frågor på den dagordningen också. Finns det något att säga om det?

Anf. 10 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det finns ingenting att säga om det.

§ 3 Allmänna frågor
Statsrådet Hans Dahlgren
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 19 februari 2019
Återrapport från informellt ministermöte den 11–12 mars 2019
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 19 mars 2019

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Vi börjar med återrapport från möten i rådet den 19 februari och den 11–12 mars 2019.

Anf. 12 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag har ingenting att lägga till de skriftliga rapporterna.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den informationen.

Vi går vidare till information och samråd inför mötet den 19 mars. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Den fleråriga budgetramen 2021–2027 – Riktlinjedebatt.

Anf. 14 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Det här är en diskussionspunkt. Det ska inte fattas några beslut, men det blir en diskussion som inleds med att ordföranden ger en beskrivning av hur förhandlingarna fortlöper. Sedan börjar någonting som vi tycker har varit en bra ordning som det rumänska ordförandeskapet har tagit fasta på, nämligen att arrangera ett antal tematiska diskussioner kring de sakområden som långtidsbudgeten ska innefatta.

Vid det här mötet är det två tematiska frågor som ska diskuteras. Den ena handlar om klimat, och den andra handlar om migration.

När det gäller klimatfrågorna är det viktigt att vi tydligt får slå fast att den här budgetramen ska innehålla ett mål för så kallade klimat-mainstreaming som totalt sett uppgår till minst 25 procent. Det innebär att minst 25 procent av budgetens innehåll ska ha sådan beskaffenhet att det bidrar till EU:s klimatpolitik för att uppnå de klimatmål som EU har satt upp.

Det här finns med i kommissionens förslag; så långt är alltså allt gott och väl. Men det finns också ett motstånd från flera medlemsstater. Det här är någonting som vi måste driva med tydligt stöd för kommissionens linje, och vi har flera andra medlemsstater med oss, men det är som sagt inte okontroversiellt.

Någonting annat som vi har drivit på klimatsidan och fått in i den så kallade förhandlingsboxen är att också resten av budgetramen, alltså inte bara de här 25 procenten utan allt annat, också måste vara kompatibelt med vad som står i Parisavtalet. Det får inte vara så att några delar av EU:s budget strider mot de åtaganden som vi har gjort i Parisavtalet. Det är en bra sak som också finns med i den här boxen.

Det andra temaområdet för den här diskussionen är alltså migration. Där vet nämnden att vi på svensk sida länge har drivit att det behöver skapas en tydlig länk mellan ett ansvarstagande på migrationsområdet,

alltså att man är med och tar ett gemensamt ansvar, och tillgången till EU-medel från EU-budgeten. Det ska kosta att inte ta ansvar, som vi brukar säga.

Det innebär till exempel i budgettermer att det ska krävas att var och en av medlemsstaterna har en utvecklad kapacitet för att ta emot asylsökande för att de ska få stöd från de fonder som är upprättade bland annat inom sammanhållningspolitiken. Den kopplingen ska vara tydlig.

Det finns också ett förslag inom sammanhållningspolitiken till migrationskriterier, och vad man ska gå efter är de positiva asylbesluten som har tagits i ett visst land och inte den siffra som finns för så kallad nettomigration.

Vad det här betyder är att man räknar antalet positiva asylbeslut eftersom det, menar vi, bättre skulle fånga de utmaningar och de behov som finns av integrationsinsatser i medlemsstaterna framöver. Det är tydligare att räkna med det antalet än att räkna på nettomigration. Det gör också kopplingen mellan ett solidariskt ansvarstagande i flyktingpolitiken och det stöd man får från sammanhållningspolitiken mycket tydligare.

Nettomigration är en betydligt bredare definition och inkluderar till exempel arbetskraftsinvandring, vilket inte enligt vårt förmenande bör vara ett element när man räknar ut vilket stöd man ger till migrationspolitiken på det här området.

Sverige kommer alltså att verka för att få gehör för den här ändringen av kriteriet. Dock finns, inte överraskande, ett motstånd från ett antal medlemsstater, så vi vågar inte utlova någon framgång i det arbetet.

I sitt underlag inför den här diskussionen har ordförandeskapet också tagit upp frågan om extern migrationshantering och möjligheten att finansiera den från olika delar av budgeten. Från svensk sida är vi rätt tveksamma till att öronmärka pengar till en sådan här extern migrationskomponent från de EU-interna fonderna. De är ju till för säkerhet, gränsskydd och migration i vårt eget område, så att säga, och ska man gå vidare på den måten menar vi att då behöver man i alla fall konkretisera vad det är för typ av åtgärder som avses och att den här så kallade komponenten ska vara ganska begränsad till sin omfattning.

Anf. 15 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket, statsrådet, för redogörelsen! Jag vill bara säga att Liberalerna naturligtvis står helhjärtat bakom den här hållningen. Vi har länge drivit just att det måste kosta att inte leverera, som statsrådet säger, och även om det kanske inte ser alldeles ljust ut för att vi ska få igenom allt vi tycker och tänker denna gång är det ändå så att om man är en union av värderingar så måste man också kunna stå upp för de värderingarna.

Vi ställer oss alltså helhjärtat bakom och hoppas på framgång trots allt.

Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack för föredragningen!

Det är en lång process för att få alltihop på plats. Vi hade önskat att man kanske inte hade bestämt att den ska minska från början, vilket är en ståndpunkt som vi har framhållit tidigare. Man ska ta bort rätt saker, sådant som vi bedömer inte är effektiva.

Men det finns också delar i det här som är intressanta att fundera vidare på. Statsrådet pratade om krav på kapacitet. Även vi tycker att det är bra

att man ställer krav på att man ska leverera om man får stöd från EU. Men det kan ju också bli tveksam verksamhet. Hur kommer man att säkerställa att kraven på kapacitet i olika länder blir bra även för de personer som i så fall omfattas av det hela? Det skulle jag gärna vilja höra mer om.

Anf. 17 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Sverigedemokraterna håller fast vid den hållning vi har haft tidigare, och det är vår avvikande mening som rör punkt 4.

Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill uttrycka stöd för regeringens ståndpunkt. Jag tycker att det är bra beskrivet i den ståndpunkt som finns redovisad inför dagens sammanträde, och jag tycker att statsrådets utläggning också gav mycket för handen som vi kan stödja.

Vi har i det stora fortfarande en stor oro för det här med den sociala pelaren och vad det kan innebära kostnadsmässigt, framför allt för Sverige som nettobetalarare. Men jag antar att vi kommer att delta i diskussioner med regeringen kring MFF:en och hur den ska se ut framöver. Det är väl en lång process, men är det något beslut som ligger före sommaren över huvud taget, förutom den här inriktningen?

Anf. 19 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Även Vänsterpartiet står kvar vid vår tidigare avvikande mening, där vi menar att vi inte vill göra de satsningar på Frontex och gränsbevakning som regeringen har i sin ståndpunkt. Vi menar också att vi kan minska anslagen för militarisering, alltså Pesco. Ingenting har alls ändrats i den frågan, utan jag vill bara framföra det.

Jag skulle också vilja att statsrådet går in lite mer på vad det innebär att utgå från positiva migrationsbeslut. Varje land har ju olika regler, och vissa länder är väldigt restriktiva. Jag skulle vilja höra lite mer om hur det är tänkt att fungera.

Anf. 20 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Jag vill tacka statsrådet för en bra genomgång.

2019 verkar bli något av ett ödesår när det gäller viktiga beslut för klimatet, både internationellt och inom Europa. Jag tänkte ställa en ganska konkret fråga om den öronmärkta avsättningen på 25 procent som statsrådet nämnde. Enkelt uttryckt: Vilka länder driver vår linje, och vilka länder är bakåträvarer?

Anf. 21 TINA ACKETOFT (L):

Ordförande! Det var naturligtvis så att där vi instämde med regeringens hållning gällde det just motprestationer och alltså inte budgetramen som sådan. Ifråga om det står vi kvar vid vår tidigare reservation.

Anf. 22 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag ska först säga att det inte ska fattas några beslut vid det här tillfället. Det kommer heller inte att diskuteras några belopp. Det finns inga siffror i någon box ännu. Det är heller inte aktuellt att diskutera

vare sig innehåll eller belopp för insatser med anledning av den sociala pelaren.

Annika Carlsson frågade hur man ska kunna säkerställa att de krav som ställs upp verkligen uppföljs. Det är kommissionen som har det uppdraget. De kommer att följa upp alla de krav som ställs, både innan perioden startar för att se hur läget är då och under själva budgetperioden. Det är alltså en uppgift som tydligt ligger där.

Jag noterar den avvikande meningen från Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna, som tidigare.

Till Désirée Pethrus kan jag säga att det finns ingen anledning att tro att den här diskussionen som handlar om klimat och migration kommer att ha någonting med den sociala pelaren att göra, men vi är ju väl bekanta med det resonemang som fördes i EU-nämnden i förra veckan och den överenskommelse som föddes då.

Till Ilona Szatmari Waldau kan jag säga att det inte heller kommer att diskuteras någonting om Frontex eller gränsbevakning under det här mötet, utan det är som sagt var klimat och migrationsfrågorna som kommer att stå i centrum i en tematisk debatt.

När det gäller positiva asylbeslut är det helt enkelt ett sätt att räkna. Man vill få fram antalet asylansökningar som har antagits, och vi tycker att det är en bättre mätare på bidrag till att ta det gemensamma ansvaret för flyktingmottagande än vad nettomigrationsberäkningen är – där tar man ju även in arbetskraftsinvandring. På det sättet är det alltså positivt. Det innebär egentligen att man räknar med stödet för antalet mottagna under perioden 2013–2016, för att vara mer precis.

Vilka länder är det som står på vår sida, och vilka har vi på den andra sidan? Det där är lite rörlig materia, men de som framför allt argumenterar som vi gör är våra vänner i Tyskland, Frankrike och Nederländerna. Det är liksom kärngruppen i den här relativt stora gruppen av likasinnade. Vi har ett direkt motstånd från Polen och Ungern i det nuvarande skedet.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med oliklydande avvikande meningar från Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Liberalerna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Förordningen om upprättande av instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA III).

Anf. 24 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Detta är en beslutspunkt, men det är ett beslut som inte tar ställning till omfattningen av detta förmedlemskapsstöd från EU:s sida. Det finns från kommissionen ett förslag om ett belopp på 13 miljarder euro för dessa sju år, om jag minns rätt. Detta står dock inom hakparentes, så det är inte tal om att diskutera siffrorna heller denna gång. Det är i stället själva förekomsten av ett förmedlemskap som det handlar om.

Detta har tydligt fokus på de grundläggande reformer som vi menar är nödvändiga i utvidgningsprocessen för att den ska kunna gå vidare i de enskilda länderna. Det handlar om respekt för rättsstatens principer och för grundläggande fri- och rättigheter. Det handlar också om att stärka de demokratiska institutionerna, om att stå upp för ekonomisk utveckling och om stärkt konkurrenskraft.

Instrumentet för förmedlemskapsstöd ger en större flexibilitet i den utformning som det har nu. Man kan fördela medel mellan länderna beroende på var de skulle göra mest nytta. Det innebär att man lättare kan ge fördel för och premiera framsteg i reformansträngningarna så att de som går vidare på ett bra sätt också får ett bättre stöd för detta.

Samtidigt vill jag som vanligt säga att dessa förhandlingar drivs med ett tydligt beaktande av Sveriges övergripande målsättningar för förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram.

Anf. 25 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Från Sverigedemokraternas sida är vi motståndare till att detta över huvud taget inrättas. Ska man hjälpa fattiga länder finns det betydligt mer fattiga länder man kan stödja. EU kan naturligtvis hjälpa till på olika sätt och skapa möjligheter till handel, men vi tycker inte att detta är ett bra instrument. Vi har därför en avvikande mening rörande detta.

Kommer man att kunna undvika att mer pengar läggs på exempelvis Turkiet med detta nya program? Hur ser regeringen på det? Turkiet är ju fortfarande med i processen, även om det inte är speciellt aktivt längre. Kommer pengar att kunna fortsätta transfereras dit enligt det kommande regelverket?

Anf. 26 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Jag noterar den avvikande meningen från Sverigedemokraterna.

Som svar på Martin Kinnunens fråga: Denna ökade flexibilitet gör det möjligt att lägga mer pengar på andra länder än Turkiet, om man så önskar. Samtidigt är det tydligt att de pengar som finns och som fortfarande kommer att avsättas för Turkiet inte i första hand är till för att bistå den turkiska regeringen, utan de är i hög grad till för att det turkiska civilsamhället och dess ansträngningar för att bidra till en ökad respekt för de grundläggande värderingar som finns i Europeiska unionen ska vara mer framgångsrika.

Anf. 27 ORDFÖRANDE:

Jag finner, sammanfattningsvis, att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Förberedelser inför Europeiska rådet den 21–22 mars 2019.

Anf. 28 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Detta är också en diskussionspunkt. Inga beslut ska fattas, och inga slutsatser ska antas från detta möte. Man kommer dock att resonera om det utkast som finns till slutsatser inför Europeiska rådets möte senare nästa vecka. Nämnden har fått ta del av det senaste utkastet. Som ni har sett tar det upp frågor om jobb, tillväxt och konkurrenskraft, med klimat som en andra huvudfråga. Dessutom tas ett antal övriga frågor upp.

När det gäller avsnittet om jobb, tillväxt och konkurrenskraft innebär detta utkast att Europeiska rådet skulle ställa sig bakom och ge politiskt stöd till de förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken i EU

som har lagts fram liksom till rekommendationerna om den ekonomiska politiken i euroområdet.

Det står också i utkastet att det är viktigt att stärka och fördjupa den inre marknaden, vilket är någonting som vi från svensk sida och många likasinnade har fört fram. Det är glädjande att se att denna text i stort mycket nära följer de prioriteringar som vi och andra likasinnade har på detta område. Det talas till exempel om vikten av att utveckla både tjänstesektorn och den digitala sektorn, och det står att efterlevnaden av regelverket för den inre marknaden måste bli bättre. Detta är tydliga svenska ståndpunkter.

I detta utkast finns en annan sak som vi inte är lika förtjusta i: förslaget om ett instrument för internationell upphandling. Förslaget går ut på att EU ska kunna stänga sin marknad för offentlig upphandling för företag som kommer från länder vars upphandlingsmarknad är stängd för europeiska företag.

Vi anser att detta är fel väg att gå. Vi bör inte sträva efter ömsesidighet genom att vi själva sänker vår egen öppenhet till den nivå som några av våra handelspartner, som USA och Kina, har. I stället ska vi försöka att förhandla med dessa länder om ökad öppenhet; vi anser att det är en bättre väg att gå.

Avsnittet om klimat i utkastet till slutsatser trycker på behovet av att öka de globala ansträngningarna för att motverka klimatförändringarna och understryker vikten av att EU har en ambitiös långsiktig klimatstrategi i enlighet med Parisavtalet.

På Europeiska rådet förväntas det också bli en diskussion om externa relationer i utrikespolitiken. Denna gång flaggas det i utkastet för att man ska hantera EU:s relationer till Kina och förberedelserna för det toppmöte mellan EU och Kina som ska äga rum den 9 april. Detta är ett toppmöte där de kinesiska ledarna kommer att möta ledarna för EU:s institutioner; det är inget toppmöte där alla stats- och regeringschefer i hela unionen deltar, som vi har i en del andra format.

Frågan om EU:s relation till Kina tror jag att nämnden kommer att diskutera lite senare i dag vid det samråd som äger rum inför utrikesministrarnas möte nästa vecka, då man ska ha en diskussion om Kina och även – tror jag – ett lunchmöte med Kinas utrikesminister.

Ytterligare en fråga som Europeiska rådet återkommer till och som det står en del om i slutsatserna är insatserna mot desinformation, bland annat inför det stundande Europaparlamentsvalet. Det förväntas att Europeiska rådet kommer att uttrycka sitt stöd för allt det arbete som nu pågår för att försöka hejda otillbörlig inblandning i valarbetet.

Till sist vill jag säga att även om allmänna rådet som vanligt vid detta tillfälle för en allmän diskussion om frågorna på Europeiska rådets dagordning är det först när stats- och regeringscheferna möts i slutet av nästa vecka som själva slutsatserna ska antas. Statsministern kommer att samråda om innehållet med er i nämnden på onsdag i nästa vecka.

Anf. 29 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack, statsrådet, för en bra föredragning!

När det gäller tillväxt och konkurrenskraft gäller det att vi är vaksamma på vart industripolitiken tar vägen, särskilt om det skulle vara så att

Storbritannien lämnar EU, så att det inte blir mer satsningar på stora europeiska bolag, statsstöd eller liknande.

Apropå punkten om desinformation har Europaparlamentet länge begärt mer personal på den avdelningen. Hur ser det ut i den delen? Är det något som man går in med, så att det inte bara är fina ord i dokument utan även följs upp med möjlighet att göra detta arbete?

Vi tycker att det är bra att regeringen prioriterar en ambitiös och långsiktig klimatstrategi – det gör vi i Centerpartiet också. Vi stöder kommissionens förslag om nettonollutsläpp i hela unionen till år 2050, men då måste också ambitionerna höjas och utsläppen minska i snabbare takt. EU:s klimatmål för 2030 sattes innan Parisavtalet kom till, och därför måste även 2030-målet uppdateras så att det ligger i linje med den långsiktiga klimatstrategin.

Vi skulle gärna se ett tillägg i regeringens ståndpunkt om att klimatmålet för 2030 ska uppdateras så att det ligger i linje med EU:s långsiktiga klimatstrategi.

Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill bara ytterligare betona den överenskommelse vi gjorde med regeringen för en eller två fredagar sedan om den sociala pelaren och om att vi inte vill ha mer lagstiftning som ska undergräva den svenska partsmodellen och medföra kostnadsökningar i EU:s nästa fleråriga budgetram. Om statsministern vill söka ett fullt stöd härifrån EU-nämnden vore det bra om detta på något sätt förtydligas i ståndpunkten nästa onsdag.

Anf. 31 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

När det gäller Annika Qarlssons fråga om mer personal vet jag faktiskt inte hur det ligger till med den saken. Jag ber att få återkomma i den frågan, för jag är inte insatt i den. Men det är klart: När vi från EU:s sida säger att vi ska göra större insatser för att motverka desinformation måste detta också innebära att det blir mer folk som jobbar med det. Allmänt sett kan jag säga så. Det är dock inte någonting som kommer att diskuteras på allmänna rådet, utan det är en förhandling mellan institutionerna om hur bemanningen ska se ut.

Jag håller med om att vi måste vara vaksamma när det gäller industripolitiken, men det är inte en helt enkel fråga. Vi har en situation där vår europeiska ekonomi utmanas starkt från både amerikanskt och kinesiskt håll och även från annat håll.

Vi måste vara mer konkurrenskraftiga i den globala ekonomin, men samtidigt måste vi hålla på de principer som gäller för den inre marknaden. Det har varit väldigt bra för Sverige och tjänat våra intressen väl. Det har skapat jobb och välstånd i vårt land, och vi vill inte tumma på dessa regler. Hur vi ska få ihop detta är en intressant och viktig fråga, och vi kommer att få anledning att återkomma till den. Det finns, tror jag, ett förslag om att man ska få en mer utförlig industripolitisk strategi fram till 2020. Det är ett viktigt arbete som kommer att göras där.

När det gäller uppdatering av klimatmålen föreslår jag att denna diskussion tas när ni diskuterar med statsministern om själva slutsatserna, men jag tar med mig synpunkten inför allmänna rådets möte.

Till Désirée Pethrus kan jag säga – igen – att jag inte tror att den sociala pelaren kommer att diskuteras heller i detta sammanhang. Jag tar dock med

mig till Statsrådsberedningen hennes uppmaning till statsministern att överväga om det finns någon anledning att ta upp detta här.

2018/19:23
15 mars

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Uppföljning av Europeiska rådet.

Anf. 33 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Fru ordförande! Detta är en sedvanlig informationspunkt. Det är ju så att allmänna rådet alltid följer upp tidigare möten i Europeiska rådet. Syftet är att stärka uppföljningen och att granska om de slutsatser som Europeiska rådet har antagit verkligen har genomförts. Detta är ett arbete som vi stöder. Någon diskussion är inte att vänta.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Den europeiska planeringsterminen.

Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det här är tre underpunkter, men jag föreslår att vi behandlar dem samlat.

Vid mötet kommer ordförandeskapet att redovisa en rapport som handlar om rådets bidrag till den europeiska terminen under 2019. Den innehåller en beskrivning av hur rådet kommer att behandla de olika delarna av årets planeringstermin. Den rapporten har nämnden kunnat ta del av. Från regeringens sida har vi inte någon avsikt att kommentera denna rapport vid mötet; jag tror inte att några andra heller kommer att göra det.

Ordförandeskapet ska presentera en uppdaterad färdplan för återstoden av den europeiska terminen under 2019. Även denna har nämnden kunnat ta del av.

Till sist ska allmänna rådet formellt vidarebefordra rekommendationerna om den ekonomiska politiken i euroområdet till stats- och regeringscheferna, som sedan väntas ge sitt politiska stöd till denna rekommendation. Inte heller där förväntas någon diskussion vid allmänna rådet.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Det lät som information – då tackar vi för den!

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Finns det något att tillägga om detta?

Anf. 37 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det kommer inte att vara några övriga frågor som jag har anledning att nu kommentera.

2018/19:23
15 mars

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:
Då tackar vi statsrådet med medarbetare för i dag.

§ 4 Utrikes frågor

Kabinettssekreterare Annika Söder

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 18 februari 2019

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 18 mars 2019

2018/19:23

15 mars

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar kabinettssekreteraren med medarbetare välkomna till nämnden. Vi börjar med återrapporten från FAC den 18 februari.

Anf. 40 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

Jag tackar för möjligheten att göra en redovisning inför utrikesministrarnas råd på måndag.

Återrapporteringen från förra mötet den 18 februari har nämnden fått ta del av skriftligt. Lunchdiskussionen handlade om Venezuela och innehöll en återrapportering från den internationella kontaktgruppens första möte som genomfördes kort före förra mötet. I detta möte deltog Sverige – dock inte utrikesministern, som hade flygproblem. Avsikten är dock att hon ska delta nästa gång.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3 på rådsdagordningen, Aktuella frågor.

Anf. 42 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

I inledningen kommer det att göras en manifestation med anledning av årsdagen av den olagliga annekteringen av Krim. Det blir en gemensam manifestation. Syftet är att ministrarna ska visa sin enighet när det gäller att fördöma detta folkrättsbrott. Det är Sverige som har tagit initiativ till uppmärksammandet. Den höga representanten kommer att hålla ett anförande, som kommer att göras tillgängligt för allmänheten. Det baseras på EU:s årliga deklaration om Krim.

Mogherini kommer att meddela att det i dag, den 15 mars, införs sanktioner mot åtta individer som bär ansvar för Rysslands folkrättsbrott i samband med händelserna i Kertjsundet i november förra året. Också här har Sverige varit pådrivande.

När det gäller aktuella frågor som Federica Mogherini kommer att ta upp i sin inledning har vi fått information om att hon kommer att ta upp Venezuela, Syrien och Centralafrikanska republiken.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningens punkt 3, Kina.

Anf. 44 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

Utrikesministrarna kommer att ha en framåtblickande diskussion om EU:s arbete med Kina. De kommer också att ha en informell lunch med Kinas utrikesminister Wang Yi. Diskussionen äger rum inför Europeiska rådets möte den 21–22 mars, som i sin tur äger rum före toppmötet mellan

EU och Kina den 9 april. Det är inte ett toppmöte som medlemsländerna deltar i, utan det är institutionernas ledare och det kinesiska ledarskapet som träffas.

Vid mötet på måndag förväntas inga rådsslutsatser.

Nämnden har tagit del av den kommenterade dagordningen. I tillägg till den vill jag säga att regeringen kommer att verka för att EU upprätthåller en så bred enighet som möjlighet i sin politik gentemot Kina. Det är EU:s Kinastrategi från 2016 som är grunden för engagemanget. Strategin utgår från EU:s värderingar och EU:s intressen och värnandet av det regelbaserade internationella systemet.

Margot Wallström kommer att betona vikten av att EU i dialog med Kina tar upp Kinas agerande när det gäller mänskliga rättigheter. Jag vill särskilt understryka vår oro för den allvarliga situationen för medborgerliga och politiska rättigheter, vår oro för övervakning och internering av uigurer i Xinjiang och för förtryck av etniska och religiösa minoriteter, inte minst i Xinjiang och Tibet. Det här gäller också kristna minoriteter. Vi ser också väldigt allvarligt på uppgifter om olaglig organhandel i Kina. Allt detta kommer att framföras från svensk sida på måndag.

Vi måste också ta upp frågan om utmaningarna mot den internationella handelsordningen, där ju WTO är grunden. EU och Kina förhandlar sedan 2013 om ett investeringsavtal, där EU kräver avsevärt ökat marknadstillträde till den kinesiska marknaden. Vissa framsteg har gjorts, men förhandlingarna har gått väldigt långsamt. Parterna har utbytt marknadstillträdesbud, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi kommer också att ta upp det mycket beklagliga i att Kina försvårar för Taiwans deltagande i olika forum för samarbete. Sverige och EU följer ju ett-Kina-politiken, och vi har diplomatiska relationer med Folkrepubliken Kina. Det är viktigt att ekonomiska, sociala och mellanfolkliga kontakter med Taiwan kan ske.

Vi tycker också att EU bör framhålla de områden där det finns förutsättningar för samarbete. Det gäller miljö och klimat och till exempel internationellt utvecklingssamarbete.

Alla medlemsländer genomför EU:s Kinastrategi från 2016 i det nationella sammanhanget. För svensk del har vi nu ett pågående arbete med en Kinastrategi. Syftet är tvåfaldigt. Det handlar om att öka kunskaperna om Kina i Sverige. Strategiarbetet syftar också till att utveckla svensk politik så att vi kan ta till vara våra samlade intressen på bästa sätt. Jag vill här nämna en rad viktiga områden: mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, demokrati, säkerhet, forskning och utveckling, ekonomi, miljö- och klimatfrågor.

Strategin kommer att innefatta hela Regeringskansliets arbete. Vi kommer också att söka former för samverkan med riksdagen vid framtagandet av strategin, eftersom det är viktigt att en sådan strategi har en bred förankring.

Vi kommer på måndag också att lyfta fram det engagemang som mycket förtjänstfullt har visats från EU:s sida, EU:s ledning och enskilda EU-länder, vad gäller vårt allvarliga konsulärfall. Det gör vi inför måndagens möte, Europeiska rådets möte och toppmötet i april mellan det kinesiska ledarskapet och institutionerna.

Nämnden har fått del av ett gemensamt meddelande från kommissionen och EAS, som kom överraskande och väldigt sent. Jag vill understryka att det här inspelet inte är ett formellt underlag till Europeiska rådet, och det reser ett antal viktiga frågor. Beredning pågår just nu av de tio action points som finns i förslaget. Många av dem ligger i linje med svensk politik. Det gäller till exempel engagemanget för mänskliga rättigheter, för FN och för samarbete om klimat.

Här lyfts också frågor om industri- och handelspolitiken fram. Det kommer att bli viktiga frågor för Sverige för att se till Sveriges och EU:s säkerhetsintressen när det gäller industri- och handelspolitiken men också för att motverka protektionistiska tendenser som kan få dåliga konsekvenser för Sverige som frihandelsland och exportberoende land.

Ministrarna kommer på förmiddagen att diskutera sig samman. Vi hoppas att det ska bli ett ensat budskap från EU:s ministrar till Kinas utrikesminister. Som nämnden säkert känner till är det lite olika uppfattningar om hur vi ska förhålla oss till Kina. En del länder har också särskilda samarbeten med Kina som de kan vilja värna. Därför blir det viktigt att diskutera hur Mogherini ska kunna företräda hela gruppen. Det är viktigt att lyfta fram klimatfrågan som en prioriterad fråga och att vi gemensamt för fram våra synpunkter på mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Anf. 45 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Jag vill bara tacka för att de medskick som vi gjorde i utrikesutskottet i går nu finns med i kabinetssekretarens redogörelse vad gäller framför allt organhandel och förhållandet till Taiwan. Jag hoppas att det kommer att bli startskottet för en framgångsrik påverkan inom EU.

Anf. 46 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack så mycket för föredragningen!

Jag vet inte hur mycket vi går in på de tio konkreta åtgärderna, för de finns ju inte med i förslaget till ståndpunkt. Men i åtgärd fyra finns en formulering som jag tycker är lite bekymmersam, att vi ska främja stabilitet. Det tycker vi ju är bra ur ett svenskt perspektiv, men om vi talar med Kina har de annan bild av vad denna stabilitet innebär. Det är oerhört viktigt att man väljer ord så att man inte talar om helt olika saker. Detta är en del som jag är bekymrad över.

Sedan uppskattar jag att protektionistiska åtgärder finns med.

Anf. 47 TINA ACKETOFT (L):

Tack så mycket för redogörelsen!

Också jag fastnade lite i de tio punkterna. Även om vi inte ska dissekera dem hade vi diskussioner om dem när statsrådet Dahlgren nyss var här.

Man trycker på att WTO ska reformeras. Det gäller att vi då inte går med på en race to the bottom här. Det är inte lika för lika som gäller, utan det gäller att vi fortsätter att hålla fanan högt när det gäller öppna gränser och frihandel så att vi inte matchar de nya tullar som hela tiden byggs upp runt omkring oss.

Anf. 48 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för förtydligandet! Jag har förstått att det har kommit en hel del tillägg sedan överläggningen i utrikesutskottet i går när det gäller framför allt religiösa minoriteter.

Jag skulle i det sammanhanget vilja lyfta fram en rapport som jag har läst från Open Doors – en organisation som engagerar sig i förföljelse av kristna i världen. Där noteras att förtrycket har ökat. Man måste till och med ha videoövervakning av församlingsmedlemmar inne i församlingslokalerna, och de som inte gör det måste stänga sina kyrkor. Och man får inte ha någon typ av söndagsskoleundervisning och så vidare. Det tas nu hela tiden steg för att försämra kyrkors möjligheter att verka.

Jag är tacksam för kabinetssekreterarens förtydligande här i dag. Det gäller också det konsulära fallet, vilket jag antar är Gui Minhai, och vikten av att det löses och att EU kan göra mer på det området.

Sedan har jag en fråga. I den svenska ståndpunkten står det om kinesiska investeringar i känsliga teknologier. Då undrar jag om även investeringar i strategisk infrastruktur, som hamnar och annat, ingår i det som regeringen tänker sig. Det är ju också viktigt när det gäller våra relationer och Kinas inflytande över vår säkerhetspolitik.

När det gäller klimat och miljö tycker vi att det är bra att det är ett samarbete. Men i dag pågår en omfattande handel där det kommer in många produkter av plast och annat som vi egentligen inte tillåter inom EU, så det kanske även finns anledning att ta upp den diskussionen.

Anf. 49 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Jag vill också tacka för de förtydliganden när det gäller mänskliga rättigheter som har gjorts i den svenska ståndpunkten.

Anf. 50 Kabinetssekreterare ANNIKA SÖDER:

Jag delar helt Annika Qarllssons syn när det gäller ordet stabilitet. Som jag sa i utrikesutskottet i går är ordet stabilitet frekvent använt i dag. Som jag berättade för utrikesutskottet kallas det som Tyskland gör för fred i världen för en stabiliseringsfacilitet. Icke desto mindre ska vi naturligtvis se till att vi använder andra ord, för status quo i Kina är kanske inte exakt vad vi vill se.

Flera av er har tagit upp frågan om protektionism. Vi ser allvarligt på den. Det är alldeles uppenbart att EU och Sverige står inför dilemman när det gäller å ena sidan frihandel och å andra sidan, som Désirée Pethrus sa, att skydda infrastruktur.

Inom Ann Lindes ansvarsområde finns nu en investeringsgranskningsmekanism, och vi får se hur den kan användas. Jag är ganska säker på att i de diskussioner som kommer att ske inom EU kommer den typen av frågor att diskuteras. Däremot kan jag inte göra några utfästelser om vilken form det kommer att ta, om det blir nationellt eller EU-gemensamt. En reflektion kring detta är att ju mer vi kan göra tillsammans i EU, desto bättre. I förhållande till ett stort land som Kina är det naturligtvis bättre om vi i EU agerar gemensamt så att inte enskilda länder får en ökad sårbarhet.

Också när det gäller Tina Acketofts fråga om WTO-reform gäller det naturligtvis att vi får ett regelverk som är bra för våra intressen, bra för

frihandel. Det gäller då att också se till att efterlevnaden blir bättre, för det finns ju problem med efterlevnaden inom WTO.

Jag ska inte gå in på alla detaljer här. Vi bereder action points. De är ännu inte en formell del av förberedelserna inför Europeiska rådet, men jag tror att vi kommer att ha anledning att återkomma till er inför den föredragning som statsministern kommer att ha på onsdag inför Europeiska rådets möte.

Jag tackar också för det stöd som vi fått för våra ståndpunkter från Hans Rothenberg, Désirée Pethrus och Ilona Szatmari Waldau.

När det sedan gäller både etniska och religiösa minoriteter i Kina är det djupt allvarligt att det inte har skett några som helst framsteg utan snarare bakslag. Det var också något som vi tog upp i Rådet för mänskliga rättigheter i ett anförande om minoritetsfrågor så sent som i tisdags.

När det gäller produkter som kommer in som inte uppfyller våra standarder är det naturligtvis ett gemensamt EU-intresse att utan att sätta upp falska handelshinder ändå värna till exempel våra miljöintressen. Här kan jag nämna att sex asiatiska länder står för 60 procent av plastutsläppen i världshaven – Kina och fem länder till, har jag just lärt mig vid en havskonferens i Thailand.

När det gäller Gui Minhai gör vi precis det som vi tror är bäst för fallet. Jag kan nämna att vi, även om vi har en förundersökning som pågår i en viss del, oförtrutet arbetar på med fallet. Som jag sa har vi god hjälp av både EU-länder och ledningen för de europeiska institutionerna.

Anf. 51 LUDVIG ASPLING (SD):

Tack för informationen!

Jag har en mer allmän fråga om dialogen med Kina och hur den egentligen fungerar. Det är lite grann utifrån min egen erfarenhet. Jag har bott ett par år i Kina och följt med i politiken, och jag har fått uppfattningen att Kina lite grann ser oss som fiender på ett sätt som vi inte gör med dem. De är inte heller beredda att ta kritik från utlänningar. Det är den uppfattning jag har, särskilt vad gäller MR-frågor, miljöförstöring och sådant.

Jag jobbade på ett universitet där och försökte prata om detta på ett väldigt fint sätt, men jag fick stenhårda mothugg. De var väldigt tydliga med att markera detta: Vi kommer absolut inte att ta någon som helst kritik från västlänningar. Ni har ingen moralisk high ground!

Det jag skulle vilja fråga är: Får man en liknande respons också på högsta nivå? Om så är fallet, vad finns det för hopp om att dialogen ska leda till någonting positivt i framtiden?

Anf. 52 Kabinetssekreterare ANNIKA SÖDER:

Jag vill inte spekulera i olika förhållningssätt från Kina. Att en stor partner som EU framför uppfattningar och att vi arbetar på en gemensam deklARATION inför den 9–10 april där vi kan ta upp flera av de här svåra frågorna – inklusive en som vi inte har nämnt, nämligen havsrätten och situationen i Syd kinesiska sjön – är ju de instrument vi har och de möjligheter vi har att påverka.

Anf. 53 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tror att vi egentligen är i stort sett överens med regeringens ståndpunkt här. Jag vill dock kort anmäla en avvikande mening just vad gäller att den är ganska allmänt hållen. Det finns två frågor som vi tycker är superviktiga och som vi gärna skulle vilja ha en lite tydligare formulering om. Dels gäller det känsliga teknologier, 5G-nätet och bolag som kan antas ha koppling till kinesisk underrättelsetjänst. Här bör unionen fundera på att lagstifta om att lösa det här problemet. Dels handlar det om det som kabinetssekreteraren nämnde om plasten. Kina är ju en enorm syndare vad gäller att släppa ut plast i haven. Just den frågan tycker vi är superviktig.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Då går vi in på punkt 5, Republiken Moldavien.

Anf. 55 Kabinetssekreterare ANNIKA SÖDER:

Ministrarna kommer att diskutera Moldavien med anledning av parlamentsvalet som ägde rum den 24 februari. Inte heller här förväntas några rådsslutsatser.

Perioden före valet kännetecknades av stora brister i den demokratiska processen. Det inkluderar det kontroversiella valsystemet och också ogiltigförklarandet av borgmästarvalet i Chisinau som ägde rum i juli förra året. Valobservatörer, däribland en hel rad svenska, gör dock bedömningen att själva valet inte innehöll några oegentligheter.

Både regeringen och EU ser med oro på utvecklingen i Moldavien. EU har sedan en tid tillbaka suspenderat det makrofinansiella stödet till Moldavien och har också beslutat att omfördela större delen av EU-biståndet till civilsamhälle och lokala aktörer eller till länder i grannskapet.

Inom det svenska biståndet har vi gjort liknande omprioriteringar till icke-statliga aktörer i Moldavien. Det skedde för en tid sedan. Vi har dock inte minskat volymen på vårt bistånd.

På ministermötet kommer regeringen att verka för att EU ska behålla den här principfasta linjen. Vi förväntar oss att Moldavien ska respektera sina åtaganden under associeringsavtalet och värna sina demokratiska institutioner.

Nu pågår regeringsbildning, och vi tycker att EU bör signalera tydligt att vi av ett associerat land som Moldavien förväntar oss en transparent och demokratisk regeringsbildningsprocess.

Vi stöder naturligtvis Moldaviens reformer och EU-närmande. Vi ska inte isolera Moldavien. Fortsatt engagemang med landet, inklusive med civilsamhället, är nödvändigt även när utvecklingen går i fel riktning. Men ett tydligt och principfast agerande i Moldavien är avgörande för EU:s trovärdighet i hela östliga partnerskapet.

Här vill jag också nämna att några av de länder som vi ofta har samma syn som i frågor som rör det östliga partnerskapet vill ha en mjukare linje mot Moldavien. Vi får se hur den diskussionen utvecklar sig på måndag.

Vi har också det östliga partnerskapets tioårsjubileum i år. I ett tioårsperspektiv får vi nog säga att det östliga partnerskapet överlag har varit en stor framgång. Det gäller också i någon mån Moldavien. Vi vill

utnyttja den uppmärksamhet som kopplas till jubileet till att vidareutveckla partnerskapet och ingjuta ny dynamik i EU:s politik gentemot det östra grannskapet. Det behövs ett starkt ägarskap i den här processen, och de partnerländer som deklarerar högre ambitioner bör också leverera ordentligt på reformområdet. Vi brukar säga att det kan bli more for more om reformer genomförs. Moldavien kan då vara ett exempel på less for less, med tanke på just att det makrofinansiella stödet hålls inne mot bakgrund av att utvecklingen inte går i rätt riktning.

Anf. 56 LUDVIG ASPLING (SD):

Tack för informationen!

Jag hade bara en kort fråga som jag tror att kabinetssekreteraren nuddade vid precis på slutet. Det gäller utbetalningarna. Jag har för mig att EU förra året började frysa utbetalningarna från EU-9-instrumentet till Moldavien. Har man återupptagit dem, eller är det fortfarande någonting som man inte gör?

Anf. 57 TINA ACKETOFT (L):

Det östliga partnerskapet är i allra högsta grad en svensk hjärtefråga och har så varit länge. Det är dessutom en otroligt viktig säkerhetsfråga. Här har man en fin balans – att hela tiden se till att det blir reformer i de här länderna och att vara tydlig med att det krävs, samtidigt som vi inte får backa i det faktum att vi finns för dem som är pro-EU och att vi är en tydlig röst. Annars kommer de andra krafterna att vinna, det är vi fullständigt övertygade om.

Kabinetssekreteraren lyfte upp att det finns de inom gruppen som nu förespråkar en något mjukare linje mot Moldavien. Vad skulle det i så fall innebära? Vet ni någonting om det nu?

Anf. 58 Kabinetssekreterare ANNIKA SÖDER:

Innehållandet av utbetalningarna pågår fortfarande. Det gäller det makrofinansiella stödet. Sedan har EU omdirigerat en del av det övriga biståndet under grannskapsinstrumentet till civilsamhällets aktörer och lokala aktörer för att markera i förhållande till de centrala statliga institutionerna och partierna.

Jag delar helt Tina Acketofts uppfattning att vi ska finnas och att vi naturligtvis ska ha en nära dialog med de olika aktörerna i Moldavien. Det vet också nämnden att vi från svensk sida har, även genom våra bilaterala politiska kontakter och biståndskontakter.

Vi är inte helt säkra på hur den mjukare linjen kommer att uttrycka sig, men det finns en geopolitisk oro från en del av de östliga EU-medlemmarna. Det kan vara så att de kommer att tycka att det makrofinansiella stödet ska återupptas, men vi har inga tydliga indikationer. Jag ville bara flagga för att den sedvanliga krets av like-minded som vi har i många östfrågor kanske inte helt håller samman i det här fallet.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till Jemen.

Anf. 60 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

FAC kommer att ha en diskussion om Jemen. Inte heller här förutses några rådsslutsatser. Diskussionen sker mot bakgrund av Stockholmsöverenskommelsen från december förra året. Genomförandet av den befinner sig i ett kritiskt skede. Det blir också tillfälle att följa upp de rådsslutsatser till stöd för fredsprocessen som rådet antog i februari.

Genom Stockholmsöverenskommelsen har man lyckats stoppa de mest intensiva striderna runt hamnen Hudayda och staden Hudayda. Härigenom förhindrades en allvarlig humanitär katastrof. Detta eldupphör är skört och håller tyvärr inte till hundra procent.

Vi anser att det är viktigt att EU är med och försöker upprätthålla det politiska momentumet för genomförandet av Stockholmsöverenskommelsen. Vi vill att EU ska engagera sig till stöd för FN och FN:s sändebud och har därför föreslagit att EU-institutionerna ska se över vilka EU-åtgärder och EU-instrument som kan användas för att bäst stödja den FN-ledda processen och genomförandet av åtagandena från Rimbo, som vi kanske säger i Sverige eftersom vi vet att Rimbo inte ligger i Stockholm.

Den här ambitionen återfinns i slutsatserna från februari, men det behövs mer konkreta åtgärder och åtaganden. Vi menar att man kan titta på stärkandet av tullverksamhet, kustbevakning och liknande områden och vill att EU och FN ska intensifiera sin dialog om hur EU kan bistå FN-processen.

Vi menar att det är viktigt med internationell närvaro i Jemen. Som nämndens ledamöter känner till är det ju en tummelplats för regionala och andra intressen. Däremot kan både FN och EU spela en neutral roll i övervakandet och genomförandet och förhoppningsvis ytterligare åtaganden från parterna så att vi kan få fred i landet.

Det handlar om en svårt lidande befolkning. Som nämnden kanske känner till stod Sverige tillsammans med Schweiz och FN värd för en givarkonferens om Jemen i Genève i slutet av februari. Där lyckades vi samla in 2,6 miljarder dollar – pengar som kan komma till mycket god användning, särskilt om det humanitära tillträdet förbättras genom genomförande av överenskommelsen.

Anf. 61 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack för föredragningen!

Jag vill bara veta om regeringen kommer att ta några initiativ på EU-nivå för att minska vapenexporten till Saudiarabien med flera länder som påverkar stabiliteten i Jemen.

Anf. 62 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

För några månader sedan försökte Tyskland ta ett initiativ till en gemensam EU-hållning när det gäller vapenexport till de länder som ingår i koalitionen som stöder Jemens erkända regering. Detta tyska initiativ var vi intresserade av. Det föll på hälleberget.

Som nämnden säkert också känner till finns i januariavtalet en punkt om vapenexport som kan kopplas till kriget i Jemen. Det är ett uttryck för ett politiskt förhållningssätt. Sedan är det upp till Inspektionen för

strategiska produkter, med råd av Exportkontrollrådet, att fatta de enskilda besluten.

2018/19:23
15 mars

Anf. 63 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Jag kan se att det kan finnas anledning att försöka igen. Jag skulle vilja göra det medskicket till regeringen: Vi bör göra nya försök att minska vapenexporten till koalitionen.

Anf. 64 ANNIKA QARLSSON (C):

Punkten i januariavtalet är helt korrekt. Men det är också viktigt att markera att det är regeringen som ska pröva ärendena och har ansvar för att så sker. Det är inte Exportkontrollrådet som helt äger processen. Sista ordet och ansvaret har regeringen.

Anf. 65 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

Vi kanske inte ska ha en diskussion om svensk krigsmateriellagstiftning.

Det är normalt sett Inspektionen för strategiska produkter som fattar besluten. Man får råd av det parlamentariska Exportkontrollrådet. ISP kan hissa frågor till regeringen men kan också välja att fatta egna beslut.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då är vi på punkt 7, Övriga frågor. Finns det något att säga om detta?

Anf. 67 Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER:

Under punkten Övriga frågor har vi fått information om att Maltas utrikesminister vill informera om ett besök som han har avlagt i Priština. Ungern vill ta upp det globala ramverket för migration. Och Rumänien vill nämna ett möte som har ägt rum mellan Rumänien, Georgien, Azerbajdzjan och Turkmenistan.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar också kabinettssekreteraren med medarbetare för i dag och önskar trevlig helg när den kommer.

§ 5 Jordbruk och fiske
Statsrådet Jennie Nilsson
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 28 januari 2019
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 18 mars 2019

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Jennie Nilsson med medarbetare välkomna hit.

Vi går in på punkten om återrapport från mötet i rådet den 28 januari. Finns det något att säga om detta?

Anf. 70 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Ni har fått det utskickat. Jag har inga kommentarer. Men vi är beredda att svara på frågor.

Anf. 71 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru ordförande! Vi tänkte resa en fråga från förra mötet. Det handlar om Proteinplanen, odling av proteingrödor, som kommissionen vill diskutera. När vi samlades här inför förra jordbruksrådet kom vi överens om ett budskap, en diskussionstråd, som regeringen skulle föra fram i diskussionen. Jag skulle vilja få lite återkoppling om den.

Hur gick det till när regeringen reste den diskussionstråden? Hur löpte diskussionen? Blev det diskussion om modern växtförädling och dess betydelse för att nå målen i Proteinplanen? Och slutligen, fanns det en förståelse för frågans vikt vid mötet?

Anf. 72 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag börjar med att tacka Staffan Eklöf för frågan.

Vi följer självklart alltid upp det vi får med oss.

Jag lämnar över till tjänstemännen att rapportera hur diskussionen gick på mötet.

Anf. 73 Departementssekreterare ANNEKE SVANTESSON:

När det gäller rapporten om proteinförsörjning i Europa, Proteinplanen, som kommissionen har tagit fram, framhöll Sverige på mötet just vikten av växtförädling, tillsammans med några andra likeminded. Vi tog även upp utnyttjandet av tekniska metoder och innovation. Det här gäller insatser för innovation för att förbättra grödorna.

Förutom det framförde vi att utökad produktion är viktig men att det ska uppnås genom att man satsar på forskning. Vi framförde även hur proteingrödorna kan användas och hälsoeffekter av dem. Utbyte av erfarenheter är också viktigt.

Den andra frågan i sammanhanget som man driver är att man vill kunna koppla stöd till de här grödorna. Sverige anser att det inte ligger i linje med marknadsorienterad politik.

Anf. 74 STAFFAN EKLÖF (SD):

Men vad jag förstår av skrivningarna i rapporten från mötet kom det upp en viss diskussion om GMO. Jag undrar hur den diskussionen gick.

Anf. 75 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Skälet till att jag inte svarar på frågan själv är att min statssekreterare var med på det mötet. Jag följde alltså inte diskussionen personligen.

Jag lämnar över igen till Anneke som får svara på hur diskussionen gick.

Anf. 76 Departementssekreterare ANNEKE SVANTESSON:

Problemet är att jag inte heller var med.

Vi har dock diskuterat det här hemma, vad det är som faktiskt kan förmå lantbrukare att satsa mer på proteingrödor. Vi har pratat om det i livsmedelsstrategin, om jag får backa till den.

De mindre grödorna, som inte är vete och majs, är svåra att kommersiellt förädla. Det är dyrt och ger inte tillräckligt tillbaka. Det är något som vi har identifierat i livsmedelsstrategin. Det innebär att när det gäller just de mindre grödorna, som skapar diversitet, kan ett offentligt engagemang vara viktigt. I Sverige innebär det bland annat att vi har satsat medel på växtförädling där vi till exempel satsar på proteingrödorna.

För lantbrukarna är de här proteingrödorna, bönor och ärtor, mycket mer riskfyllda att odla. Framsteg när det gäller stråstyvhet och att de kopplar ihop minskar risken för att inte få någon skörd alls – det har faktiskt varit ett scenario. När det gäller åkerbönona handlar det bland annat om mognadstid. Man vill kort sagt inte skörda frusna grödor i november och december. Det är sådana växtförädlingsmål som gör att de blir intressantare.

Vi tycker att det stämmer väl med den svenska principen att satsa på kunskap och innovation. Kopplade stöd kan däremot förstöra marknadspriser. Man får stöd, men samtidigt går priset på marknaden ned. Det tittade vi noga på inför den här reformen. När vi tog beslut var det alltså uteslutet att satsa på kopplade stöd för proteingrödor.

Jag passar på det där med de tekniska metoderna. Det är inte riktigt mitt område.

Anf. 77 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Som en allmän diskussion kan jag fylla på med att givetvis diskussionen som vi hade här sist, om kopplingen till GMO som kommer upp i den här typen av diskussioner, kan jag konstatera att det finns en enorm sprängkraft i den frågan inom EU. Det är klart att vi får följa och hantera den diskussionen. I de diskussionerna tar vi givetvis vår utgångspunkt i det mandat som vi har från Sveriges riksdag.

Diskussionen har inte landat och är inte slut. Den pågår.

Anf. 78 STAFFAN EKLÖF (SD):

En bärande del i diskussionen vi hade förra gången och i medskicket var att det var uppenbart att det var något som saknades i kommissionens rapport. Det var som att man kringgick en fråga. Och det var teknikfrågan, hur vi med växtförädling ska lösa de växtodlingsutmaningar som finns.

Vi pratade inte om GMO som sådant. Det har tagits fram ett stort antal nya tekniker som förändrar växterna betydligt mindre. Crispr/cas är kanske den mest kända. Men det finns flera andra.

EU-domstolen har avgjort att Crispr/cas och alla genredigeringsteknikerna ska behandlas som GMO. Det gör det svårt att få grödor förädlade i praktiken.

I det perspektivet är det viktigt att teknikfrågan diskuteras och lyfts upp, särskilt nu när den saknades. Det var viktigt att få upp teknikfrågan på bordet.

Det är bra om vi kan få en återkoppling även i detalj, eftersom det var en springande detalj.

Anf. 79 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Jag vill tacka statsrådet för återrapporten.

Jag vill uppmärksamma Staffan Eklöf och Sverigedemokraterna på att diskussionen nu är nere på en detaljnivå som vi inte ens är på i miljö- och jordbruksutskottet.

Jag vill uttrycka att vi är nöjda med statsrådets föredragning.

Anf. 80 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag tänker inte förlänga diskussionen på något vis. Jag är inte heller förmögen att diskutera på den nivån. Jag tror att Staffan Eklöf har mycket större detaljkunskap än jag på området.

Däremot noterar vi vad som har sagts och betonar igen att vi framförde den svenska ståndpunkten och lade upp den på bordet för diskussion. Den här frågan kommer förhoppningsvis att komma tillbaka i olika sammanhang. Vi bär i vidare förhandlingar med oss den svenska ståndpunkten, som är förhandlad.

Jag noterar mest inspelet i nuläget.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går in på rådsdagordningen och samrådet inför mötet i rådet den 18 mars 2019. Vi går in på punkt 3, Reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020.

Anf. 82 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Ministerrådets första punkt handlar om reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP. Framförhållningen från det rumänska ordförandeskapet är kort. Besked om inriktning för diskussionen i detalj kom först i onsdags kväll. Medlemsländerna ska utifrån sina övergripande prioriteringar i förhandlingarna ge vägledning till ordförandeskapet i några frågor som har varit uppe för diskussion på den särskilda jordbrukskommittén.

Vägledande principer för regeringen i förhandlingarna om CAP är totalt minskade utgifter, marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner samt förenkling. Regeringen är positiv till kommissionens ansats att ge medlemsländerna ökad flexibilitet i genomförandet samt att politiken i högre grad än i dag ska vara resultatorienterad. Regeringen kan ställa sig bakom de föreslagna målen. Det är

även positivt att de båda pelarna ses som en helhet och får gemensamma mål.

2018/19:23
15 mars

Kraven vid utformningen av CAP-planen är till delar enklare än kraven för att utforma nuvarande landsbygdsprogram, men regeringen önskar ytterligare förenklingar. En viktig fråga för regeringen är att kommissionens förslag om en modell med samordnad granskning införs fullt ut för att undvika icke samordnade överlappande kontroller och revisioner.

Andra exempel på förenklingar är att medlemsländerna behöver ökad flexibilitet vad gäller obligatoriska krav och kriterier i de fall det inte gäller frågor som har betydelse för lika konkurrensvillkor eller handlar om ökad ambition på miljö- och klimatområdet.

Regeringen är positiv till kommissionens ambition att stärka CAP:s klimat- och miljönytta men anser att ytterligare krav bör ställas i förhållande till vad som finns i nuvarande förslag. Som exempel kan nämnas ökad öronmärkning av medel till miljö- och klimatåtgärder både i pelare 2 och i pelare 1.

Regeringen är samtidigt i detta sammanhang tveksam till utformningen av grundvillkoren för jordbruksstöd. Ett ökat fokus på riktade åtgärder för miljö- och klimatområdet med möjlighet att anpassa stöd till lokala och regionala behov är mer effektivt än generella grundvillkor.

Regeringen anser vidare att det är viktigt att stöden i olika medlemsländer utformas på ett sätt som inte resulterar i att lågt ställda nationella klimat- och miljökrav skapar konkurrensfördelar för enskilda medlemsländer.

Vad gäller frågor som diskuteras i särskilda jordbrukskommittén går ordförandeskapets förslag till ändring av kommissionens förslag i linje med regeringens prioriteringar för reformer som jag precis har nämnt.

Det finns dock ett förslag där regeringen ställer sig fortfarande tveksam. Det handlar om märkningsregler och utformning av innehållsförteckning för vin. Regeringen menar att det är viktigt med märkning av alla typer av alkohol och att märkningen därför bör ske genom horisontell lagstiftning, även om det inte verkar finnas tillräckligt med stöd för detta.

Anf. 83 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack så mycket för föredragningen!

Det miljö- och klimatfokus som anförs i den svenska ståndpunkten är i grunden bra, men från Centerpartiets sida skulle vi gärna se en utvecklad ståndpunkt angående stärkt konkurrenskraft. Vi ser gärna en koppling till livsmedelsstrategin som antagits av riksdagen och de mål om ökad produktion som finns där och att de också ska vara vägledande för det arbete som regeringen gör med den nya gemensamma jordbrukspolitiken.

Anf. 84 JOHN WIDEGREN (M):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Vi i Moderaterna har tidigare markerat vad gäller stycket om ökad flexibilitet i flyttningen åt olika håll mellan pelare.

Tanken är vad jag har förstått att man ska kunna flytta 15 procent från pelare 1 till pelare 2 eller från pelare 2 till pelare 1. Om det innebär en satsning på miljö- och klimatåtgärder ska man kunna flytta ytterligare 15

procent. Om Sverige då väljer att flytta 15 plus 15 procent från pelare 1 till pelare 2 och några länder väljer att flytta 15 procent från pelare 2 till pelare 1 kan det bli stora skillnader mellan pelarna.

Vi tror att detta kommer att leda till stora konkurrensnedsättningar för svenskt lantbruk. Det finns risk för att länder som inte har lika ambitiösa målsättningar som vi har i miljö- och klimatfrågan väljer att flytta till pelare 1 från pelare 2 för att kunna koppla mer stöd. Vi hörde ju precis att vi inte vill ha mer av produktionskopplade stöd.

Därför skulle vi moderater återigen vilja lyfta fram att vi vill ha in en extra mening i andra stycket, det som börjar så här: "Regeringen är positiv till kommissionens ansats att ge medlemsländerna en ökad flexibilitet i genomförandet samt att politiken i högre grad än i dag ska vara resultatinkriktad." Efter det skulle den extra meningen komma: Regeringen avser dock att verka för att möjligheten att flytta resurser mellan pelarna ska gälla från pelare 1 till pelare 2 men inte det motsatta eftersom det skulle riskera att innebära att konkurrensen snedvrids.

Anf. 85 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag tycker att det är mycket positivt att regeringens förslag till ståndpunkt har förbättrats jämfört med tidigare.

Jag skulle dock önska ytterligare fokus på miljö- och klimatfrågor i jordbruksstödet. Jag tycker att det har blivit bättre, men det kan bli ännu bättre om man inte bara tittar på det i en konkurrenskontext. I det sammanhanget vill jag hänvisa till vår tidigare avvikande mening. Jag hoppas att regeringen närmar sig vår ståndpunkt ännu mer nästa gång vi får upp denna fråga.

Jag vill också föra fram att jag är positiv till att kommissionen föreslår ett takbelopp.

Anf. 86 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru ordförande! Tack för föredragningen, statsrådet, även i dag!

Vi kristdemokrater ställer oss bakom Moderaternas förslag till ändring i texten.

Anf. 87 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru ordförande! Jag tänkte upprepa ett önskemål som vi framförde i miljö- och jordbruksutskottet. Det handlar om indikatorerna i bilaga 1.

Det handlar om resultatindikatorer och effektindikatorer. Som vi ser det mäter de oftast andel av budget som används eller hur många som deltar i en aktivitet eller ansöker. Förvisso kan de kompletteras med nationella indikatorer som är mer inriktade på effekt och resultat. Men om man nu har den typ av indikatorer som finns i förslaget till EU-regler kan det leda till rapportering med svag nytta samt ökad administration och ökade kostnader för både myndigheter och lantbrukare.

Vi väckte frågan tidigare och har stor respekt för det svar vi fick då. Som jag tolkar det är svaret att det är svårare att ha mer effektnära indikatorer. Så är det säkert. Men sedan dess har Riksrevisionen kommit med en rapport, där man pekar på samma problem som vi har pekat på.

En ytterligare svårighet är att det förmodligen är svårare att komma överens inom EU om sådana indikatorer.

Vi vill föra fram det önskemål som vi förde fram i miljö- och jordbruksutskottet, nämligen att regeringen ska försöka verka för att skrivningarna i EU-reglerna om viktiga resultatindikatorer ska bli mer flexibla. Då kan Sverige slutligen utforma indikatorerna efter samråd med näringsliv och andra aktörer på nationell nivå så att de passar svenska förhållanden.

Jag vet att detta inte är explicit på dagordningen, men vi tar upp det eftersom det är bråttom så att inte förhandlingarna ska låsa sig för mycket. I slutänden handlar det om att få till förenkling och effektiv uppföljning.

Anf. 88 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Då ska vi se om jag kan reda ut detta och komma ihåg alla frågor. Annars får ni upprepa dem och fylla på dem allt eftersom. Det var ganska många på en och samma gång, och jag uppfattade inte alltid frågor. Däremot uppfattade jag på sina håll några glada tillrop och några tips. Var det inte så jag skulle uppfatta det får ni säga till så att jag inte totalt har missat någonting som på riktigt skulle skjutas in.

Generellt sett kan jag mest bara konstatera att min bild är att det i grunden finns ganska stor samsyn kring EU-arbetet i stort i Sverige men också kring det som är principer för förhandlingarna, som ju i någon mening är det vi behöver ha helt klart för oss att vi är överens om. Det är grundläggande principer om förenkling, miljö och sådana saker. Där uppfattar jag inte att vi inte är överens, även om jag noterar att Vänsterpartiet kanske skulle vilja ta det ett steg till. Det är en sedan tidigare känd ståndpunkt som är noterad, och den flaggades det för här nu igen.

John Widegren tar dock upp – det noterar jag, John, även om du kanske kände att jag skulle försöka slarva bort att du är superkonkret här – att Moderaterna väldigt tydligt vill föra in en ytterligare mening i det som är den tidigare förhandlade ståndpunkten. Är det rätt uppfattat?

Nu kommer jag att göra fulingen som jag inte kan göra så himla länge till. Om jag missförstår kommer jag att skylla på att jag är ny, och då får mina tjänstemän gå in.

Om jag uppfattat det rätt är detta en sedan tidigare förhandlad ståndpunkt. Ståndpunkten som ni för fram nu är ju inte kontroversiell. I någon mening är det precis den linje vi driver kopplat till flexibilitet och så vidare.

Däremot är jag inte helt säker på om det är här och nu man ska lägga till en mening till en förhandlad ståndpunkt. Är detta rätt läge att göra det?

Det jag far efter i mitt huvud är att detta rimligen är någonting som ligger i budgetförhandlingarna och är en del av en större fråga.

Nu ruskar de på huvudet där borta. Hjälp!

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Det är nog lite svårt att hävda att det formellt inte hör hemma här.

Anf. 90 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag menar inte att det inte hör hemma här. Jag menar bara att det också är en del av en större fråga.

Det jag försöker säga, ganska omständligt, är att egentligen har jag inget problem med att vi lägger till en förtydligande mening. Men det bör sättas i ett sammanhang. Jag kanske inte förstår det helt rätt, men i mitt

huvud är det kopplat till den större diskussionen, alltså budgetdiskussionen om hur Sverige ser på principerna om restriktivitet, flexibilitet och så vidare.

Jag vet inte riktigt vad jag ska säga, om vi ska lägga till den eller inte. Jag noterade inte att några andra partier tyckte något specifikt om det. Det är ingen kioskvältarfråga för mig.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att Kristdemokraterna instämde i det som Moderaterna sa.

Anf. 92 TOMAS TOBÉ (M):

Fru ordförande! Det är korrekt att det pågår en bred diskussion om långtidsbudgeten. Vi har gett starkt stöd till regeringen i det arbetet, och vi delar definitivt synen på alla de principerna.

På ett stort antal andra sakområden pågår det diskussioner där det görs olika prioriteringar. När det handlar om denna sakfråga har vi tidigare upplevt det som att regeringen både i enskilt fackutskott och tidigare i EU-nämnden – det finns ju stenografiska uppteckningar av detta – alltid har svarat oss när vi tagit upp det. Det kan inte statsrådet ansvara för, men när vi tidigare har tagit upp det med regeringen har man svarat att man i grunden håller med och tycker att det är korrekt. Då har vi varit generösa, om jag får uttrycka det så, och förväntat oss att detta skulle tydliggöras i ståndpunkten från regeringen. Det tydliggörandet har inte kommit, och det är därför vi nu vill försöka vara tydliga med detta.

Om nu regeringen håller med oss i sak upplever vi inte att detta skulle försvåra för regeringen i diskussionen. Skulle det på allvar försvåra för regeringen är vi såklart beredda att lyssna på det, men jag ser inte riktigt på vilket sätt det skulle försvåra. Snarare skulle det göra den svenska ståndpunkten tydligare, och det kan ju ibland vara till hjälp för statsråden att kunna hänvisa till vad parlamentet tycker.

Anf. 93 TINA ACKETOFT (L):

Jag ska fatta mig kort. Tomas Tobé redogjorde väldigt väl för det tidigare förfarandet.

Jag tror precis som statsrådet att vi har samma åsikt i frågan. Flexibilitet innebär inte att man ska kunna flytta mellan båda pelarna, utan vårt mål är att man ska flytta från pelare 1 till pelare 2.

Vi försöker också i denna församling sträva efter att inte låsa fast statsråden vid ett ordagrant mandat. Men jag kan inte se att detta på något sätt skulle påverka förhandlingssituationen – med samma brasklapp som Moderaterna att om det skulle göra det kommer jag inte att propsa på att vi ska ha den skrivningen. Annars är det ett sätt att förtydliga så att vi inte behöver ha den här diskussionen varenda gång pelarna kommer upp på bordet.

Anf. 94 STAFFAN EKLÖF (SD):

Vi ansluter oss till Moderaternas uppfattning.

Anf. 95 JOHN WIDEGREN (M):

Jag vill bara förtydliga att jag inte tycker att det handlar så mycket om budget om man säger det i det här läget. Det handlar mer om hur det kan påverka miljö- och klimatåtgärderna kontra konkurrensförutsättningarna. Därför tycker jag att den extra meningen landar väldigt väl i ståndpunkten.

Anf. 96 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Tack för föredragningen, statsrådet!

Jag försöker se konturerna eller ramarna kring förhandlingsläget för statsrådet, som ska bege sig till Bryssel.

Jag håller i stort sett med John Widegren, Tomas Tobé och även Tina Acketoft. Vi har ju bred samsyn i detta. Vi kan gå tillbaka till 1985. Då handlade 73 procent av den totala EU-budgeten mer eller mindre om jordbruksstöd. I dag är det under 39 procent. Vi har spottat på stenen, och vi har bred samsyn.

Vi vill ha marknadsorientering i detta och generellt sänkta utgifter. Så ramverket, det inledande stycket på s. 3 i det utskickade materialet, är liksom portaltexten som vi alla är överens om.

För att problematisera lite om förhandlingsläget har kommissionen lagt fram ett förslag att även pelare 1 ska kunna avsättas för miljö- och klimatarbete. Jag ser att vi lite grann stryper förhandlingsläget om statsrådet försöker spela in miljö- och klimatavsättning. Jag stöder statsrådet i frågan och förespråkar ståndpunkten i de utskickade handlingarna.

Anf. 97 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag tänkte att jag möjligen kunde ha fått bort några talare från talarlistan med en tanke som kommer upp när vi diskuterar här på podiet. Det är precis som ni säger: I sakfrågan är vi i princip överens. Jag har heller inga problem med att vi försöker anpassa för tydlighetens skull. Vi är dock måna om att göra det på ett klokt sätt så att vi inte låser fast oss i detta på ett olyckligt sätt.

Jag tänker spontant om jag får lägga fram ett förslag till kompromiss eller lösning – jag vet inte hur det formellt går till – att vi kan tänka oss att ta in en skrivning om vi kan lägga den sist och möjligen formulera den lite annorlunda. Jag förstår exakt vad ni säger och vad ni åsyftar, och jag känner mig trygg med att kunna hantera det ni menar i Bryssel.

Men för att undvika framtida förvirring, missförstånd eller att något används eller hänvisas till på ett felaktigt sätt i ett annat sammanhang vill jag framhålla att flexibilitet är ett större begrepp. Delar av den ligger också på andra områden. Om man kan förtydliga det, lägga det sist, formulera om det lite grann och komma överens om skrivningen kan jag absolut ändå tänka mig att vi gör detta, inte minst för att vi ska slippa diskussionen och för att alla ska känna sig trygga med vad jag har för avsikt att presentera som den svenska ståndpunkten i Bryssel. Är det ett sätt att lösa problemet att vi ser lite olika på vilken som är den smartaste strategin när det gäller att formulera detta i text?

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Jag vill bara understryka att vi inte antar bokstavsmandat här. Statsrådet förväntas inte läsa upp texterna ordagrant så om vi är överens i

sak finns det ingen anledning att bråka om var saker ska stå; det spelar kanske ändå inte någon roll. Statsrådet har ju fått en text. Kan du förtydliga vad som i så fall skulle ändras i den även om det placeras i något annat sammanhang, så att vi vet vad vi talar om?

Anf. 99 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Då lämnar jag över till dem som ur ett mer opolitiskt perspektiv satt och tittade på hur detta skulle kunna läggas in.

Anf. 100 Departementsrådet MARIA ROSANDER:

Det vi behöver förtydliga, som kan bli lite olyckligt i Moderaternas förslag, är att det blir en koppling mellan det vi kallar flexibilitet och flexibiliteten enbart mellan pelarna. Begreppet flexibilitet rör också den strategiska planen, att vi ska kunna se över hur den gröna arkitekturen ska se ut på nationell nivå. Det är detta regeringen menar med flexibilitet.

Förslagsvis kopplar man därför inte ihop vår flexibilitetsmening med er utan skriver två meningar. Vi vill ha ökad flexibilitet. Och sedan en separat mening: När det gäller flexibilitet mellan pelare verkar vi för en överföring av medel från pelare 2 till pelare 1. Då kan vi fortfarande verka för flexibilitet i de breda frågorna också. Detta spelar roll, för vi vill inte begränsa flexibilitetsbegreppet till att enbart gälla pelarflexibiliteten.

Jag läste inte upp en tydlig mening, men jag tror att det kanske räcker med förklaringen.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Menar du den text som kommer efter kommatecknet men att det motsatta inte ska vara med? Det är detta som är poängen, tror jag.

Anf. 102 Departementsrådet MARIA ROSANDER:

Jag ser inget kommatecken.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Då är det desto viktigare att vi får rätt mening till protokollet. Jag har en mening som lyder så här: ”Regeringen avser dock att verka för att möjligheten att flytta resurser mellan pelarna ska gälla från pelare 1 till pelare 2, men inte det motsatta eftersom det skulle riskera att innebära att konkurrensen snedvrids.”

Anf. 104 Departementsrådet MARIA ROSANDER:

Den meningen har vi inte framför oss.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Då ajournerar vi mötet en stund.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 11.04 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 11.07.

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Då återupptar vi mötet. Det finns ett förslag till en mening som låter nästan som den jag läste upp tidigare, men jag läser upp den nya meningen: Regeringen avser också att verka för att möjligheten att flytta resurser mellan pelarna ska gälla från pelare 1 till pelare 2, men inte det motsatta eftersom det skulle riskera att innebära att konkurrensen snedvrids.

Det är inte perfekt svenska, men det är helt i linje med de tidigare ståndpunkter som nämnden har ställt sig bakom och som har utgjort Sveriges ståndpunkt. Det borde alltså fungera. Statsrådet behöver inte säga exakt detta, men det är lydelsen. Jag ser att många nickar runt bordet.

Vi har en avvikande mening från Vänsterpartiet, eller hur? Då konstaterar jag ändå att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening anmäld från Vänsterpartiet.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Bioekonomi.

Anf. 107 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Det rumänska ordförandeskapet vill ha en diskussion kring bioekonomi. Under diskussionen kommer medlemsländerna att ges möjlighet att visa goda exempel nationellt och regionalt och instrument som kan underlätta implementeringen av strategin i unionen.

Vi ser att en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi kan bidra till nya affärsmöjligheter, effektivt resursutnyttjande och starkt konkurrenskraft, inte minst för landsbygdsnäringarna. Näringslivets aktiva medverkan och engagemang är centralt. Sverige har flera olika exempel på satsningar och samverkan inom forskning och innovation. Skogsråvaran är en betydelsefull resurs för utveckling av biobaserade material och energi.

I regionala kluster som Paper Province och Biofuel Region samverkar många aktörer från offentliga och privata organisationer. Nationellt finns även samarbeten mellan forskningsfinansiärer och mellan privata och offentliga intressenter i svenska innovationsprogram.

Forskning och innovation är ett instrument som kan fortsätta att bidra till att frigöra bioekonomins potential i Europa. Kunskaps- och innovationssystem i jordbrukssektorn inom den gemensamma jordbrukspolitiken är instrument som utvecklats nära forskningsprogrammet Horizon 2020. Detta kan utvecklas vidare under nästa programperiod för att bättre dela kunskap eller innovationer.

Fortsatt cirkulär och biobaserad ekonomi är en prioriterad fråga för att öka resurseffektiviteten och minska miljö- och klimatpåverkan, samtidigt som näringslivets utveckling och nya jobb gynnas. Vad beträffar EU:s bioekonomi krävs mer information och konsekvensanalyser innan regeringen kan ta ställning till enskilda åtgärdsförslag. Det är också viktigt för regeringen att subsidiaritetsprincipen respekteras och att det nationella självbestämmandet i skogsfrågorna värnas.

Anf. 108 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack för föredragningen!

Vi ser gärna att stånpunkten kompletteras med ett tillägg om att utvecklingen av bioekonomin inte får ske på ett sätt så att kaskadprincipen blir reglerad i EU-lagstiftningen. Detta är en fråga som har varit uppe mer än en gång tidigare. Det skulle riskera innovationskraften, som verkligen är stommen i utvecklingen av bioekonomin.

Anf. 109 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag upplever återigen att detta är frågor som vi i sak är överens om i alla partier i Sveriges riksdag. Du talade om en utvecklad stånpunkt. Detta är ett diskussionsunderlag, och det finns en stånpunkt i botten som vi ju förhåller oss till. Mitt syfte när jag är här är att informera om hur vi har för avsikt att föra diskussionen i Bryssel, givet den stånpunkt som ligger till grund för det mandat vi har.

Är detta ett inspel som jag ska ta med mig till diskussionen, eller ska vi gå tillbaka och titta på stånpunkten? Det är alltså ett medskick. Då tackar jag för det; det var ett väldigt klokt medskick.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 111 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Det finns ett antal övriga frågor, men jag hade inte tänkt säga något specifikt om någon av dem om det inte finns frågor om något.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen och tackar statsrådet med medarbetare för i dag och önskar trevlig helg.

Anf. 113 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Jag vill tacka er för att ni har lite fördragsamhet med att jag är ny och inte har stenkoll på all formalia. Tack så mycket för gott samarbete i dag!

§ 1 Val av första vice ordförande

.....1

§ 2 Allmänna frågor (art. 50)

.....2

- Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....2
- Anf. 2 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 2
- Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....2
- Anf. 4 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 2
- Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) 4
- Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....4
- Anf. 7 TOMAS TOBÉ (M) 4
- Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 5
- Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....5
- Anf. 10 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 5

§ 3 Allmänna frågor

.....6

- Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....6
- Anf. 12 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 6
- Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....6
- Anf. 14 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 6
- Anf. 15 TINA ACKETOFT (L) 7
- Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (C).....7
- Anf. 17 MARTIN KINNUNEN (SD) 8
- Anf. 18 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) 8
- Anf. 19 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....8
- Anf. 20 MARKUS SELIN (S).....8
- Anf. 21 TINA ACKETOFT (L) 8
- Anf. 22 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 9
- Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....9
- Anf. 24 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 9
- Anf. 25 MARTIN KINNUNEN (SD) 10
- Anf. 26 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 10
- Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....10
- Anf. 28 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 10
- Anf. 29 ANNIKA QARLSSON (C).....12
- Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) 12
- Anf. 31 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 12
- Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....13
- Anf. 33 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 13
- Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....13
- Anf. 35 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 13
- Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....13
- Anf. 37 Statsrådet HANS DAHLGREN (S) 14
- Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....14

§ 4 Utrikes frågor

.....15

- Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....15
- Anf. 40 Kabinetssekreterare ANNIKA SÖDER 15

Anf. 41	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 42	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	15
Anf. 43	ORDFÖRANDEN	15
Anf. 44	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	15
Anf. 45	HANS ROTHENBERG (M)	17
Anf. 46	ANNIKA QARLSSON (C)	17
Anf. 47	TINA ACKETOFT (L)	17
Anf. 48	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 49	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	18
Anf. 50	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	18
Anf. 51	LUDVIG ASPLING (SD)	19
Anf. 52	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	19
Anf. 53	LUDVIG ASPLING (SD)	20
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 55	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	20
Anf. 56	LUDVIG ASPLING (SD)	21
Anf. 57	TINA ACKETOFT (L)	21
Anf. 58	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	21
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 60	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	22
Anf. 61	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	22
Anf. 62	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	22
Anf. 63	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	23
Anf. 64	ANNIKA QARLSSON (C)	23
Anf. 65	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	23
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 67	Kabinettssekreterare ANNIKA SÖDER	23
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	23

§ 5 Jordbruk och fiske

.....		24
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 70	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	24
Anf. 71	STAFFAN EKLÖF (SD)	24
Anf. 72	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	24
Anf. 73	Departementssekreterare ANNEKE SVANTESSON	24
Anf. 74	STAFFAN EKLÖF (SD)	24
Anf. 75	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	25
Anf. 76	Departementssekreterare ANNEKE SVANTESSON	25
Anf. 77	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	25
Anf. 78	STAFFAN EKLÖF (SD)	25
Anf. 79	MARKUS SELIN (S)	26
Anf. 80	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	26
Anf. 81	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 82	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	26
Anf. 83	ANNIKA QARLSSON (C)	27
Anf. 84	JOHN WIDEGREN (M)	27
Anf. 85	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	28
Anf. 86	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	28
Anf. 87	STAFFAN EKLÖF (SD)	28

Anf. 88 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	29	2018/19:23
Anf. 89 ORDFÖRANDEN.....	29	15 mars
Anf. 90 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	29	
Anf. 91 ORDFÖRANDEN.....	30	
Anf. 92 TOMAS TOBÉ (M).....	30	
Anf. 93 TINA ACKETOFT (L).....	30	
Anf. 94 STAFFAN EKLÖF (SD).....	30	
Anf. 95 JOHN WIDEGREN (M).....	31	
Anf. 96 MARKUS SELIN (S).....	31	
Anf. 97 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	31	
Anf. 98 ORDFÖRANDEN.....	31	
Anf. 99 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	32	
Anf. 100 Departementsrådet MARIA ROSANDER.....	32	
Anf. 101 ORDFÖRANDEN.....	32	
Anf. 102 Departementsrådet MARIA ROSANDER.....	32	
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	32	
Anf. 104 Departementsrådet MARIA ROSANDER.....	32	
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	32	
Anf. 106 ORDFÖRANDEN.....	33	
Anf. 107 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	33	
Anf. 108 ANNIKA QARLSSON (C).....	33	
Anf. 109 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	34	
Anf. 110 ORDFÖRANDEN.....	34	
Anf. 111 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	34	
Anf. 112 ORDFÖRANDEN.....	34	
Anf. 113 Statsrådet JENNIE NILSSON (S).....	34	